

2022:APHC:37456

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉన్నత న్యాయస్థానము

శుక్రవారం (నవంబర్ నాల్గవ రోజు) రెండు వేల ఇరవై రెండు

ప్రస్తుతం

గౌరవనీయులైన జస్టిస్ బి.కృష్ణమోహన్

రిట్ పిటిషన్ నెంబరు: 33509 ఆఫ్ 2016

మధ్య:

1. ఆర్యవైశ్య సేవాసంఘ్, హెచ్చైడ్డి, మంత్రాలయం, కర్నూలు కార్యాలయం, పట్టేలోడ్డు, కర్ణాటక రాష్ట్రం, దాని ఉపాధ్యక్షుడు వేలూరు సురేష్, 65 ఏళ్ల చిరంజీవిరావు, ఓసీసీ: బిజినెస్, ఆర్/ఓ ప్లాట్ నెం.109, ఎంపైస్ హైట్స్, షేక్సేట్, హైదరాబాద్.

... పిటిషనర్(లు)

మరియు:

1. పీఆర్ఎల్.ఎస్ఈసీవై., రెవెన్యూ విభాగం, హెచ్చైడ్డి., & 2 ఇతరాలు, దాని ప్రెన్సిపల్ సెక్రటరీ, రెవెన్యూ (ఎండోమెంట్ -2) విభాగం, సచివాలయం, హైదరాబాద్.
2. దేవాదాయశాఖ కమిషనర్, ఏపీ, తిలక్ రోడ్డు, హైదరాబాద్.
3. శ్రీ రాఘవేంద్రస్వామి మఠం, మంత్రాలయం, కర్నూలు జిల్లా, రెప్ బైట్స్ మేనేజర్.

... ప్రతిస్పందకులు

పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది: సుమంత్ అమీరాపు

ప్రతివాదుల తరపు న్యాయవాది: దేవాదాయ శాఖ జీపీ (ఏపీ)

కోర్టు ఈ క్రింది వాటిని చేసింది: ఉత్తర్వు

గౌరవనీయులైన జస్టిస్ బి.కృష్ణమోహన్

2022:APHC:37456

రిట్ పిటిషన్ నెంబరు 33509 ఆఫ్ 2016

క్రమం:

ఆర్డీలో మెమోలో ప్రొసీడింగ్స్ జారీ చేయడంలో రెండో ప్రతివాది చర్యను ప్రశ్నిస్తూ ఈ రిట్ పిటిషన్ దాఖలైంది. కర్నూలు జిల్లా మంత్రాలయంలో ఉన్న సర్వే నంబరు 162లో 350×150 అడుగుల భూమిని పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా రిజిస్ట్రేషన్ చేసేలా 3వ ప్రతివాదిని ఆదేశించాలని నం.1/14091/2016న నం.14091/2016లో కోరారు.

2. పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది, ప్రతివాది నెం.1, 2లకు ప్రభుత్వ ప్లీడర్, మూడో ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది వాదనలు వినిపించారు.

3. పిటిషనర్ల నిత్య అన్నదానం నిర్వహించే సామాజిక సేవా సంస్థ అని, శ్రీ గురు రాఘవేంద్ర స్వామి దర్శనం కోసం మంత్రాలయానికి వచ్చే ఆర్యవైశ్య సామాజిక వర్గీయులతో సహా యాత్రికులకు వసతి కల్పిస్తోందని పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది వాదించారు. కర్నూలు జిల్లా మంత్రాలయంలో చౌరస్తా నిర్మించాలని ప్రతిపాదించిన పిటిషనర్ ఆ భూమిని పిటిషనర్ కు విక్రయించాలని 3వ ప్రతివాదిని కోరారు.

4. దీని ప్రకారం సర్వే నంబరు 162లో ఉన్న మంత్రాలయం గ్రామంలోని ప్లాట్ నెం.116లో 5833 చదరపు గజాల స్థలాన్ని 350×150 అడుగుల కొలతలతో విక్రయించేందుకు అనుమతి ఇవ్వాలని 3వ ప్రతివాది రెండో ప్రతివాదిని కోరారు. 3వ ప్రతివాది అభ్యర్థనకు ప్రతిస్పందనగా, రెండవ ప్రతివాది దేవాదాయ చట్టంలోని సెక్షన్ 74 (1) (చట్టం 17 ఆఫ్ 66) కింద నోటీసు నెంబరు 45/48282/77 తేదీ 15.11.1977 ద్వారా బహిరంగ నోటీసు జారీ చేశారు.

5. కర్నూలు కలెక్టర్ 06.09.1970న రాసిన లేఖలో కర్నూలు కలెక్టర్ నిర్ణయం మేరకు ఎకరాకు రూ.2,000/- విలువకు బదులుగా ఎకరాకు రూ.3,000/- ధరగా ప్రకటించబడింది.

6. విచారణ అనంతరం రెండో ప్రతివాది 03.05.1982 నాటి ఎం2/29302/82 లేఖలో భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్న తేదీ నుంచి ఎకరాకు రూ.3,000 అమ్ముకంపై 10% వడ్డీ చెల్లించడానికి

2022:APHC:37456

సిద్ధంగా ఉన్నారో లేదో తెలియజేయాలని పిటిషనర్లు కోరారు. దీనికి ప్రతిస్పందనగా పిటిషనర్ 21.03.1982 నాటి తన లేఖ ద్వారా 2వ తేదీన తెలియజేశారు. పిటిషనర్ భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్న తేదీ నుంచి అంటే 04.06.1976 నాటి నుంచి ఎకరాకు రూ.3,000/- అమ్మకపు పరిగణన మరియు దానిపై 10% వడ్డీని చెల్లించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. 21.05.1982 నాటి లేఖలో పిటిషనర్ ఈ మొత్తాన్ని జమ చేయడానికి ఖాతా అధిపతికి తెలియజేయాలని రెండవ ప్రతివాదిని అభ్యర్థించారు, కాని రెండవ ప్రతివాది ఇప్పటివరకు ఆ మొత్తాన్ని జమ చేయడానికి పిటిషనర్లు ఖాతా వివరాలను ఇవ్వలేదు. చౌరస్తా నిర్మాణం తక్షణావసరం కాబట్టి మూడో ప్రతివాది ఈ అంశంపైనే కొనసాగించాలని పిటిషనర్ ను కోరారు.

7. జనరల్ పవర్ ఆఫ్ అటార్నీ హోల్డర్ మరియు 3వ ప్రతివాది యొక్క న్యాయ సలహాదారు 07.06.1974 నాటి తన లేఖలో, 21.11.1975 న మంత్రాలయంలో సదరు చౌరస్తాను నిర్మించడానికి రెండవ ప్రతివాది అనుమతి ఇచ్చినట్లు పిటిషనర్లు తెలియజేశారు. 12.03.1976 నాటి మరో లేఖ ద్వారా పిటిషనర్ కు 3వ ప్రతివాదికి చెందిన జీపీఎ హోల్డర్ చౌరస్తా అవసరం కాబట్టి వెంటనే నిర్మాణాన్ని కొనసాగించాలని గుర్తు చేశారు.

8. తదనుగుణంగా శంకుస్థాపన చేసి భూమిపూజ చేసి 07.10.1976న నిర్మాణం ప్రారంభించి పూర్తి చేశారు. 07.04.1985. ఆ వెంటనే చోళీ యాత్రికులకు అన్నదానం ప్రారంభించారు. అప్పటి నుంచి భక్తులకు ఈ చౌరస్తాలో వసతి కల్పిస్తున్నామని, అన్నదానం కార్యక్రమాన్ని ఉచితంగా నిర్వహిస్తున్నామన్నారు.

9. 25 ఏళ్లు దాటినా పిటిషనర్ పేరిట ఉన్న భూమికి రిజిస్ట్రేషన్ జరగకపోవడంతో పిటిషనర్లు అనుకూలంగా సేల్ డీడ్ను అమలు చేసేలా మూడో ప్రతివాదిని ఆదేశించాలని కోరుతూ 16.10.2007న రెండో ప్రతివాదిని ఆశ్రయించింది. పిటిషనర్ 04.07.1976 నుండి 04.11.2007 వరకు 10% వడ్డీతో 5833 చదరపు గజాల విస్తీర్ణానికి భూమి ధరకు రూ.80,156/- చెల్లించాలని 16.10.2007 నాటి నంబరు 66-48తో కూడిన డీడీని పంపారు.

2022:APHC:37456

10. ఈ ఆస్తులు దేవాదాయ శాఖకు చెందినవి కాబట్టి అందులోని స్థలాన్ని బడుగు బలహీన వర్గాలకు కేటాయించడాన్ని ప్రశ్నిస్తూ 2005 నాటి డబ్ల్యూపీ నెం.11812ను గత హైకోర్టులో దాఖలు చేశారు. అప్పుడు గౌరవనీయ న్యాయస్థానం 2005 డబ్ల్యూ.పి.నెం.15055లో 2005 డబ్ల్యూ.పి.నెం.11812లో ఎండోమెంట్ యొక్క ఏవైనా ఆస్తులను బదలాయించరాదని/ బదలాయించరాదని ప్రతివాదులను ఆదేశిస్తూ మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. హైదరాబాద్ లో హైకోర్టు అనుమతి లేని శాఖ. 14.06.2005 నాటి జీవో ఎంఎస్ నెం.1137 ఆధారంగా అప్పటి కమిషనర్ ద్వారా జరిగిన అన్యాయాలపై విచారణ జరిపేందుకు గౌరవ శ్రీ జస్టిస్ ఎ.వెంకట్ రాంరెడ్డి (రిటైర్డ్) కమిషన్ గా నియమితులయ్యారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ దేవాదాయ శాఖకు చెందిన ధార్మిక, హిందూ ధార్మిక సంస్థలకు చెందిన వ్యవసాయ, వ్యవసాయేతర భూముల లీజులు, లైసెన్సులు, అమ్మకాలు/ బదలాయింపులపై ఇచ్చిన కేసులను, చట్టం 30/1987లోని సెక్షన్ 80, 82, 89 (2) కింద కుదుర్చుకున్న రాజీలకు సంబంధించి జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను కమిషన్ గుర్తిస్తుందని ఆ జీవోలో పేర్కొన్నారు.

11. పైన పేర్కొన్న జీవో ప్రకారం కమిషన్ 01.01.1995 నుంచి జరిగిన లావాదేవీలపై విచారణ జరపవచ్చు కానీ 1977లో జరిగిన లావాదేవీలపై విచారణ జరపదని పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది వాదించారు. ఎండోమెంట్ ఆస్తుల అన్యాయాలకు సంబంధించి అప్పటి దేవాదాయ శాఖ విశ్రాంత కమిషనర్ ఐ.వెంకటేశ్వర్లు చేసిన తప్పిదాలు, కమిషన్లపై విచారణ జరిపేందుకు ఈ కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేశారు. పైన పేర్కొన్న రిట్ పిటిషన్ లో ప్రతివాదిగా పై మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేయబడ్డాయి. పైన పేర్కొన్న జీవో, పైన పేర్కొన్న రిట్ పిటిషన్ కు, అందులో జారీ చేసిన మధ్యంతర ఉత్తర్వులకు ఈ కేసులోని వాస్తవాలకు పొంతన లేకపోయినప్పటికీ, రెండో ప్రతివాది తన మనసు మార్చుకోకుండానే విచారణను పూర్తి చేశారు.

12. గతంలో కొన్ని వివాదాలు ఉన్నప్పుడు పిటిషనర్లై శాశ్వత నిషేధం విధించాలని కోరుతూ అదోని సీనియర్ సివిల్ జడ్జి దాఖలు చేసిన పైలుపై 3వ ప్రతివాది 1997 జీవో నెం.40లో చర్యలు తీసుకున్నారు. 2007 నాటి ఏఎస్ నెం.58ను కర్నూలు రెండో అదనపు జిల్లా జడ్జి అదోని పైలుపై

2022:APHC:37456

ఉందారు. ఆ తర్వాత అన్ని పక్షాల అభ్యర్థన మేరకు ఆ అప్పీలును అదోనిలోని లోక్ అదాలత్ కు పంపగా లోక్ అదాలత్ బెంచ్ 2015 లోక్ అదాలత్ కేసు నెం.890లో పిటిషనర్ కు, మూడో ప్రతివాదికి మధ్య రాజీ ఒప్పందం కుదుర్చుకుని 22.09.2015న షరతులు, షరతులతో కూడిన రాజీ తీర్పును జారీ చేసింది. అవి ఫైనల్ అయ్యాయి. ఆ తర్వాత 22.09.2015 నాటి లోక్ అదాలత్ తీర్పుతో పాటు పిటిషనర్ అభ్యర్థనను 2వ ప్రతివాది ముందు ఉంచి అనుమతించారు. 3వ ప్రతివాదిగా ఆ భూమికి సంబంధించి పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా సేల్ డీడ్ ను అమలు చేయాలి. 14.07.2016న రెండో ప్రతివాది విచారణను దృష్టిలో ఉంచుకుని లోక్ అదాలత్ తీర్పు ప్రకారం పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా మూడో ప్రతివాది సేల్ డీడ్ ను ఇంతవరకు అమలు చేయలేదు. అందుకే ఈ రిట్ పిటిషన్..

13. మరోవైపు రెండో ప్రతివాది కౌంటర్ దాఖలు చేసిన దేవాదాయశాఖ 30/87 చట్టంలోని సెక్షన్ 6(డి) ప్రకారం 3వ ప్రతివాది మరం రిజిస్టర్ అయిందని, అది దేవాదాయ శాఖ అధీనంలో ఉందని తెలిపారు. దీనిని మరాధిపతి నిర్వహించి నిర్వహించాడు. రద్దు చేసిన చట్టం 17/1966లోని సెక్షన్ 38 కింద, 1987 చట్టంలోని సెక్షన్ 43 కింద నమోదు చేయగా, దీనికి కర్నూలు దేవాదాయ శాఖ అసిస్టెంట్ కమిషనర్ ఆమోదం తెలిపారు. కర్నూలు జిల్లా మంత్రాలయం (వీఅండ్ ఎం)లోని సర్వే నంబర్ 162 (పాత పైమాప్ నెం.116)లో ఈ రిట్ పిటిషన్ కు సంబంధించిన కర్త ఆస్తితో సహా 3వ ప్రతివాది ఆస్తుల వివరాలు ఉన్నాయి.

14. పిటిషనర్, 3వ ప్రతివాది అభ్యర్థనను పరిగణనలోకి తీసుకుని దేవాదాయ చట్టంలోని సెక్షన్ 74(1) (చట్టం 17 ఆఫ్ 66) కింద 15.11.1977 నాటి నోటీసు నంబరు 45/48282/77 ద్వారా అభ్యంతరాలుంటే లిఖితపూర్వకంగా పంపాలని కోరారు. ప్రతిపాదిత అమ్మకానికి సంబంధించి.. 06.09.1970న కర్నూలు జిల్లా కలెక్టర్ రాసిన లేఖ ప్రకారం ఎకరాకు రూ.2,000/- విలువకు బదులుగా ఎకరాకు రూ.3,000/- గా నోటిఫై చేశారు. 03.05.1982 నాటి మెమో నెంబరు M2/29302/82 ద్వారా 2వ ప్రతివాది భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్న తేదీ నుండి ఎకరాకు రూ.3,000/- అమ్మకంపై 10% వడ్డీ చెల్లించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారో లేదో తెలియజేయాలని

2022:APHC:37456

పిటిషనర్ ను కోరింది. భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్న తేదీ నుంచి 10 శాతం వడ్డీతో ఎకరాకు రూ.3,000/- చెల్లించాలని 21.05.1982 నాటి లేఖలో పిటిషనర్ రెండో ప్రతివాదిని కోరారు. పిటిషనర్ మొత్తాన్ని పంపడానికి వీలుగా ఖాతా అధిపతికి తెలియజేయాలి.

15. చౌరస్తా నిర్మాణం తక్షణావసరం కాబట్టి, 3వ ప్రతివాది 07.06.1974 నాటి లేఖ ద్వారా పిటిషనర్ కు 23.05.1974 నాటి ఆర్.డి.ఎస్.నెం.11397/74/ఎం1 ద్వారా అనుమతులు పొందిన తరువాత 3వ ప్రతివాది ఇచ్చిన లేఖ ద్వారా చౌరస్తా నిర్మాణాన్ని కొనసాగించడానికి అనుమతించారు. అయితే పిటిషనర్ 1976లో మంత్రాలయంలో చౌరస్తా నిర్మాణాన్ని ప్రారంభించి 1985లో పూర్తి చేశారు. అప్పటి నుంచి పిటిషనర్ మంత్రాలయం భక్తులకు అన్నదానం, వసతి కల్పిస్తూ సదరు చౌటుప్పను నడుపుతున్నారు.

16. 22.09.2015 నాటి లోక్ అదాలత్ తీర్పు ప్రకారం పిటిషనర్ 11.09.2015న మూడో ప్రతివాదికి రూ.75 లక్షలు చెల్లించగా, పైన పేర్కొన్న తీర్పు నిబంధనల ప్రకారం 2 కిలోల బంగారాన్ని అందుకున్న తర్వాత మూడో ప్రతివాది పిటిషనర్ తరపున రెగ్యులర్ సేల్ డీడ్ ను అమలు చేయాల్సి ఉంటుంది. అయితే పిటిషనర్ 06.02.2016న 3వ ప్రతివాదికి 3వ ప్రతివాదికి ఒక లేఖను పంపి, సబ్జెక్టు భూమికి రిజిస్టర్డ్ సేల్ డీడ్ ను అమలు చేయమని పంపగా, దానికి ప్రతిగా 3వ ప్రతివాది తేదిగా సమాధానం ఇచ్చారు. 23.02.2016న పిటిషనర్ రెండో ప్రతివాది నుంచి అనుమతి పొందాలి. దీని ప్రకారం 03.03.2016న పిటిషనర్ రెండో ప్రతివాదికి 3వ ప్రతివాదికి భూమికి సంబంధించి పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా రిజిస్టర్డ్ సేల్ డీడ్ ను అమలు చేసేందుకు అనుమతి ఇవ్వాలని కోరుతూ లేఖ పంపారు. ఆ తరువాత, 2వ ప్రతివాది 14.07.2016 నాటి ఆర్డీ నెం.1/14091/2016లో 3వ ప్రతివాదికి మెమోను ఇచ్చాడు, గౌరవనీయ న్యాయస్థానం 07.06.2005 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా 07.06.2005 నాటి ఉత్తర్వుల ప్రకారం ఫ్రైవేటు చర్చల ద్వారా ఎండోమెంట్ భూములను అన్యక్రాంతం చేయరాదని సాధారణ నిషేధాన్ని విధించింది. 14.07.2016 నాటి ఆర్డీ నెం.ఎం1/14091/2016లో రెండో ప్రతివాది

2022:APHC:37456

మెమోను ఆమోదించారని, దీనిని ఈ రిట్ పిటిషన్లో సవాలు చేసే హక్కు పిటిషనర్కు లేదన్నారు.

అందువల్ల ఈ రిట్ పిటిషన్ ను కొట్టివేయాలని కోరారు.

17. 22.09.2015 నాటి లోక్ అదాలత్ తీర్పు ప్రకారం పిటిషనర్ 2 కిలోల బంగారాన్ని మూడో ప్రతివాదికి అప్పగించిన తర్వాత కర్త భూమికి సంబంధించి పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా సేల్ డీడ్ ను అమలు చేయడానికి ప్రతివాది నెం.3కు ఎలాంటి అభ్యంతరం లేదని 3వ ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది వాదించారు.

18. అందువలన న్యాయవాదులందరూ వాదించిన/వాదించినట్లు వాస్తవాలు మరియు సంఘటనలకు సంబంధించి ఎటువంటి వివాదం లేదు.

అందువల్ల పైన పేర్కొన్న వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితుల నేపథ్యంలో, రెండవ ప్రతివాది యొక్క 14.07.2016 నాటి RC.నెం.M1/14091/2016లోని మెమో స్థిరంగా ఉందా అనేది ఈ కోర్టు పరిశీలనకు వచ్చే సమస్య.

19. ఈ సమస్యకు సమాధానం ఇవ్వడానికి, జీపీఎ హోల్డర్ మరియు 3వ ప్రతివాది యొక్క లీగల్ అడ్వైజర్ 18.10.1973న పిటిషనర్ కు 5833 చదరపు గజాల విస్తీర్ణంలో 350×150 చదరపు గజాల విస్తీర్ణానికి సమానమైన 5833 చదరపు గజాల విస్తీర్ణంలో కర్త భూమిని విక్రయించడానికి అనుమతి కోరుతూ 2వ ప్రతివాదికి రాసిన లేఖను పరిశీలించాలి. భక్తులకు ఉచితంగా అన్నదానం చేయడం, వసతి కల్పించడం కోసం ప్రత్యేకంగా మంత్రాలయాన్ని సందర్శించే భక్తుల్లో.

07.07.1974 నాటి 3వ ప్రతివాది 23.05.1974 నాటి ఆర్.డి.ఎస్.నెం.11397/74/ఎం1 ద్వారా మంత్రాలయం వద్ద చౌరస్తా నిర్మాణానికి 2వ ప్రతివాది అనుమతి ఇచ్చారని పిటిషనర్కు తెలియజేశారు.

జీపీఎ హోల్డర్ మరియు 3 వ ప్రతివాది యొక్క లీగల్ అడ్వైజర్ కూడా

21.11.1975 నాటి ఒక లేఖను ప్రస్తావించారు. పిటిషనర్ యొక్క అత్యవసరత దృష్ట్యా, సబ్జెక్ట్ భూమిలో నిర్మాణాన్ని ప్రారంభించాలి. ఆ తర్వాత 15.11.1977 నాటి ప్రొసీడింగ్స్ ద్వారా రెండో ప్రతివాది ఎకరానికి రూ.3,000/- ధరను నిర్ణయించి పిటిషనర్ కు 3వ ప్రతివాది ప్రతిపాదించిన భూమి అమ్మకానికి సంబంధించి సాధారణ ప్రజల నుంచి అభ్యంతరాలు, సలహాలు కోరారు.

2022:APHC:37456

03.05.1982 నాటి ఆర్డీ నెం.ఎం2/29302/82లో రెండో ప్రతివాది భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్న తేదీ నుంచి ఎకరాకు రూ.3,000/- అమ్మకంపై 10% వడ్డీ చెల్లించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారా అని పిటిషనర్లు ప్రశ్నించారు. దీనికోసం పిటిషనర్ 21.05.1982న రెండో ప్రతివాదిని ఉద్దేశించి రాసిన లేఖలో భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్న తేదీ నుంచి ఎకరాకు రూ.3,000/- అమ్మకపు పరిగణనను సంవత్సరానికి 10% వడ్డీతో చెల్లించడానికి పిటిషనర్ సిద్ధంగా ఉన్నారని తెలియజేశారు. ఉత్తరవాది. రెండో ప్రతివాది ఇచ్చిన అనుమతుల దృష్ట్యా పిటిషనర్, మూడో ప్రతివాది దీనిపైనే చర్యలు తీసుకున్నారు.

పిటిషనర్ కర్త భూమిలో చొరస్తాను నిర్మించారు మరియు పైన పేర్కొన్న కార్యకలాపాలను నిర్వహించారు.

20. 07.06.2005 నాటి అప్పటి హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ 2005 నాటి డబ్ల్యు.పి.ఎం.పి.నెం.15055లో 2005 డబ్ల్యు.పి.నెం.11812లో మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.

తదుపరి ఉత్తర్వులు ఇచ్చే వరకు ఈ కోర్టు అనుమతి లేకుండా ఎండోమెంట్ భూముల అమ్మకాలపై ఎలాంటి ప్రభావం చూపరాదని ఆదేశించింది. ఎండోమెంట్ భూములకు సంబంధించి ఈ కోర్టు నుంచి తదుపరి ఆదేశాలు వచ్చే వరకు సెక్షన్ 89 ప్రకారం ఎలాంటి రాజీ పడకూడదు.

దేవాదాయ చట్టంలోని ఏ నిబంధన కిందనైనా ఆలయ భూముల అమ్మకం/రాజీకి సంబంధించిన నేరాలకు పాల్పడిన వ్యక్తులపై చర్యలు తీసుకోవడానికి ఈ రిట్ పిటిషన్ పెండింగ్ లో ఉండటం ప్రభుత్వానికి ఏ విధంగానూ అడ్డంకి కాదు. చట్టప్రకారం అవసరమైతే గతంలో జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను సవరించుకునే స్వేచ్ఛ వారికి ఎల్లప్పుడూ ఉంటుంది.

21. కమిషన్స్ ఆఫ్ ఎంక్వైరీ యాక్ట్ 1952 ప్రకారం కమిషన్ ఆఫ్ ఎంక్వైరీని ఏర్పాటు చేస్తూ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం 14.06.2005న జీవో ఎంఎస్ నెం.1137 జారీ చేసింది. దేవాదాయ

2022:APHC:37456

భూముల లీజులు, లైసెన్సులు, అమ్మకాలు/ బదలాయింపుల నిర్దిష్ట కేసులను విచారించడానికి, చట్టంలోని సెక్షన్ 80, 82, 89 (2) కింద రాజీలకు దిగాలని ఆదేశిస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను విచారణ కమిషనర్ గా నియమించి, పైన పేర్కొన్న లావాదేవీలకు సంబంధించి కమిషన్ నిబంధనల ప్రకారం 1.0 నుంచి 1.0.1.0.0.1.0.1.0.0.1.0 అవి లోపలికి వెళ్ళాయి. తదనంతరం, 2005 నాటి డబ్ల్యూ.పి.నెం.11812 లో 2005 నాటి డబ్ల్యూ.పి.ఎమ్.పి నెం.15055 లో అప్పటి హైకోర్టు ఇచ్చిన మధ్యంతర ఉత్తర్వులను ఈ క్రింది విధంగా సవరించింది: 952

"పార్టీల తరపున మేధావుల సలహా విన్నాను.

డబ్ల్యూ.పీ.ఎం.పీ.లో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన మధ్యంతర ఉత్తర్వులే పిటిషనర్ల వాదన.

07.06.2005 నాటి 2015 నెంబరు 15055 దేవాలయాలు లేదా దేవదాయ శాఖలు చేసే నిజమైన అమ్మకాలకు కూడా అడ్డంకిగా మారింది.

08.08.2005 నాటి డబ్ల్యూ.పీ నెం.15795, 15796 ఆఫ్ 2005లో కోర్టు జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల్లో ఇప్పటికే మధ్యంతర ఉత్తర్వులను స్పష్టం చేశారు.

అందువల్ల, బహిరంగ వేలం ద్వారా అమ్మకాలను ప్రభావితం చేయడానికి ఈ కోర్టు విధించిన ఎటువంటి ఆంక్షలు లేవని 07.06.2005 నాటి

డబ్ల్యూ.పి.ఎమ్.పి.నెం.15055 లో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన మధ్యంతర ఉత్తర్వులను మేము సవరిస్తున్నాము.

ఏదేమైనా, రాజీలు లేదా చర్చల వల్ల ఉత్పన్నమయ్యే అమ్మకాలు 07.06.2005 నాటి డబ్ల్యూ.పి.ఎం.పి నెం.15055 లో ఈ కోర్టు జారీ చేసిన మధ్యంతర ఉత్తర్వుల ప్రకారం నిలుపుదల చేయబడతాయని స్పష్టం చేయబడింది.

22. ఆ తర్వాత మంత్రాలయంలోని పి.నెం.116లోని 5833 చదరపు గజాల భూమికి సంబంధించి పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా సేల్ డీడ్ ను అమలు చేసేలా మూడో ప్రతివాదిని ఆదేశించాలని

2022:APHC:37456

పిటిషనర్ 16.10.2007న రెండో ప్రతివాదికి వినతిపత్రం సమర్పించారు. 2015 లోక్ అదాలత్ కేసు నెం.890లో పిటిషనర్, మూడో ప్రతివాది 22.09.2015న లోక్ అదాలత్ అవార్డును కూడా ఎదుర్కొన్నారని, సెటిల్మెంట్ నియమనిబంధనల ప్రకారం పిటిషనర్ 3వ ప్రతివాదికి రూ.75 లక్షలు చెల్లించారని, పిటిషనర్ 2 కిలోల బంగారాన్ని మూడో ప్రతివాదికి అప్పగించిన తర్వాత. 3వ ప్రతివాది ఈ రిట్ పిటిషన్ యొక్క కర్త భూమికి సంబంధించి పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా రిజిస్టర్డ్ సేల్ డీడ్ ను అమలు చేయాలి.

23. పిటిషనర్, 2వ ప్రతివాది, మూడో ప్రతివాది మధ్య అంతా ముగిసిపోయినందున, 3వ ప్రతివాది ఆ భూమికి సంబంధించి పిటిషనర్కు అనుకూలంగా సేల్ డీడ్ను అమలు చేయడానికి 2వ ప్రతివాది అనుమతి కోరారు. అయితే 14.07.2016 నాటి విచారణలో ఎలాంటి వాస్తవాలు, పైన పేర్కొన్న సంఘటనలను బేరీజు వేసుకోకుండా, దేవాదాయ భూములను ప్రైవేటు సంప్రదింపుల ద్వారా అన్యాయాంతం చేసే విషయంలో హైకోర్టు విధించిన సాధారణ నిషేధం ఉన్నందున, మూడవ ప్రతివాది హైకోర్టును ఆశ్రయించాలని కోరారు. ఈ నేపథ్యంలో పిటిషనర్ ఈ రిట్ పిటిషన్ లో 14.07.2016 నాటి రెండో ప్రతివాది ప్రొసీడింగ్స్ ను సవాలు చేశారు. 2వ ప్రతివాది 14.07.2016 నాటి విచారణను ఆమోదించేటప్పుడు పిటిషనర్ మరియు ప్రతివాదుల మధ్య జరిగిన వాస్తవాలు మరియు సంఘటనలను తోసిపుచ్చలేదు, 07.06.2005 మరియు 22.11.2005 నాటి ఉత్తర్వులను పరిగణనలోకి తీసుకొని అటువంటి అనుమతులు ఇవ్వడానికి సాధారణ నిషేధం ఉందని పేర్కొనడం మినహా డబ్ల్యూ.పి.ఎమ్.పి.5 నెం.15లోని డబ్ల్యూ.పి.ఎమ్.పి.5 నెం.15 పిటిషనర్ మరియు 3వ ప్రతివాది ఏదీ కేటాయించకుండా ఇతర కారణాలు.. పైన పేర్కొన్న విధంగా, 3వ ప్రతివాది యొక్క కర్త భూమిని విక్రయించడానికి పార్టీలు మరియు 2వ ప్రతిస్పందకుడి మధ్య ఒక ప్రతిపాదన మరియు అంగీకారం లభించింది. తదనుగుణంగా సమస్యను పరిష్కరించి నిర్మాణం చేపట్టి పిటిషనర్ పైన చెప్పిన విధంగా చౌరస్తాను నడుపుతున్నారు. రెండవ ప్రతివాది అమ్మకపు ప్రతిపాదనలను ప్రారంభించాడు మరియు పాత ఎండోమెంట్స్ చట్టం 1966 యొక్క నిబంధనల ప్రకారం అనుమతి ఇచ్చాడు మరియు చట్టం 30/1987 లోని సెక్షన్ 155 (2) కింద పొదుపు క్లాజ్ ప్రకారం 2 వ ప్రతివాది

2022:APHC:37456

యొక్క ఆ నిర్ణయం చెల్లుబాటు అవుతుంది మరియు 2 వ ప్రతివాదికి కూడా కట్టుబడి ఉంటుంది. గత హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ విధించిన సాధారణ నిషేధ ఉత్తర్వులు (సుప్రా) అమలులో మాత్రమే ఉన్నాయని, ఇది గతంలో తీసుకున్న నిర్ణయాలను, ఆ ఉత్తర్వుకు ముందు పూర్తయిన లావాదేవీలను ప్రభావితం చేయదని పేర్కొంది. పైన పేర్కొన్న 22.09.2015 నాటి లోక్ అదాలత్ తీర్పు కూడా పక్షాల మధ్య కట్టుబడి ఉంటుంది మరియు దాని యొక్క నిజమైన స్ఫూర్తితో అమలు చేయడానికి అనుమతించబడుతుంది మరియు అందువల్ల రెండవ ప్రతివాది గత హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను ప్రస్తావిస్తూ తీర్పు ఇవ్వలేడు. ఈ కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులతో సంబంధం లేని వేర్వేరు పరిస్థితులలో వేర్వేరు కేసు.

24. ఫలితంగా, 14.07.2016 నాటి 2వ ప్రతివాది యొక్క విచారణ కొనసాగించబడదు మరియు తదనుగుణంగా 27.09.2015 నాటి లోక్ అదాలత్ తీర్పు యొక్క నియమనిబంధనలకు లోబడి పిటిషనర్ కు అనుకూలంగా రిట్ పిటిషన్ యొక్క సబ్జెక్ట్ భూమిని నమోదు చేయడానికి 3వ ప్రతివాదిని అనుమతించాలని 2వ ప్రతివాదిని ఆదేశిస్తూ దానిని కొట్టివేశారు. అదేనిలో లోక్ అదాలత్ బెంచ్.

దీని ప్రకారం రిట్ పిటిషన్ కు అనుమతి ఉంటుంది. ఖర్చులు లేవు.

దీనికి కొనసాగింపుగా పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్లు ఏవైనా ఉంటే వాటిని మూసివేయాలి. ఖర్చులకు సంబంధించి ఎలాంటి ఆర్డర్ ఉండదు.

04 .11.2022

జస్టిస్ బి.కృష్ణమోహన్

2022:APHC:37456